

HÄR & NU

INFORMATION FRÅN VÄNNÄS KOMMUN, MILJÖ & RENHÅLLNING 2019

Tema hållbarhet och avfall

Miljö- och byggavdelningen har tillsammans med renhållningsavdelningen i kommunen fått möjlighet att göra ett alldeles eget nummer av Här&Nu. Det händer mycket just nu som rör klimat och hållbarhet. På miljö- och byggavdelningen jobbar vi främst som en tillsynsmyndighet där vi kontrollerar att den lagstiftning som finns följs. En viktig del av vårt arbete är också att ge information. Vi strävar efter att skapa dialog med dig som vi möter, jobba förebyggande och sträva mot samma mål.

I det här numret vill vi passa på att visa hur vi jobbar med miljöfrågor, berätta om några nya lagkrav på området och tipsa om saker som du kan göra för en mer miljövänlig vardag. En stor del i numret ägnas till regeringens krav på utsortering av matavfall och vad det kommer att innebära för dig som bor i Vännäs kommun. Du får också reda på vad en livsmedelsinspektör gör, vilka växter du bör se upp med i trädgården och hur du sorterar matavfall och lite klurigare saker som till exempel en eltanborste.

Trevlig läsning och tveka inte att höra av dig till oss!

vännäs

PERNILLA ARVIDSSON
MILJÖ- OCH BYGGCHEF

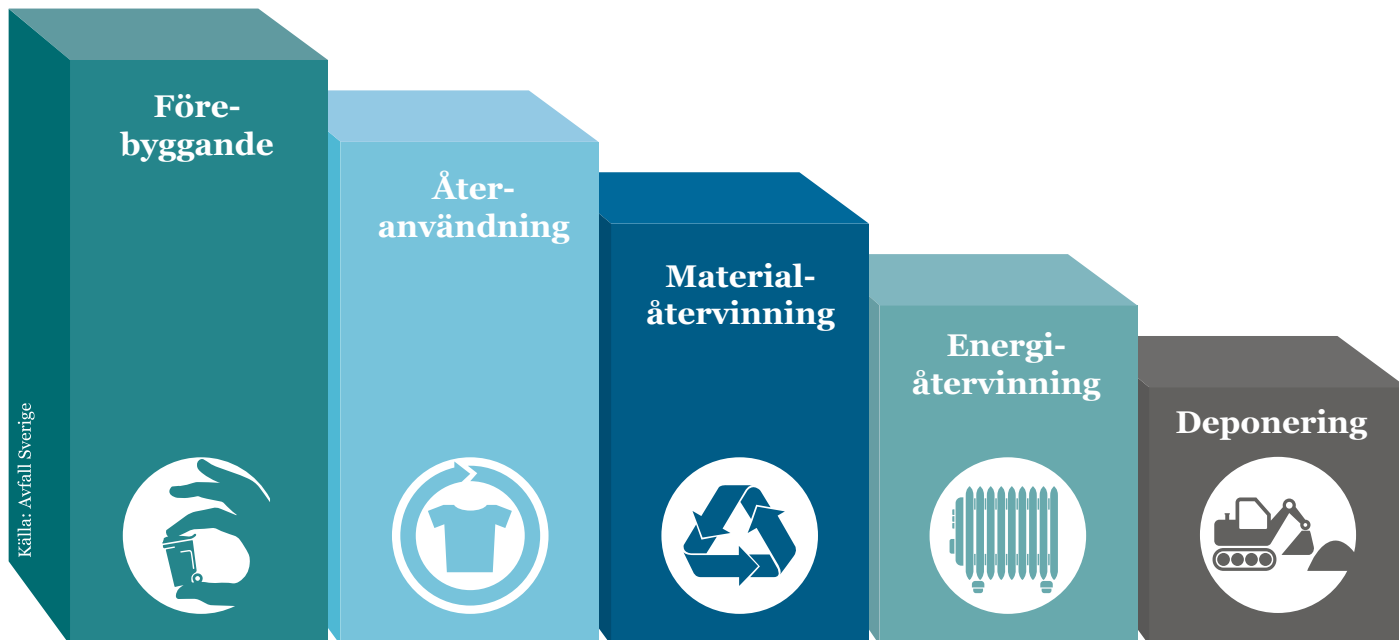
INGER OLOFSSON
RENHÅLLNINGSCHEF

HÄR & NU Miljö & renhållning 2019
Tidningen ges ut av Vännäs kommun
och delas ut till samtliga hushåll och
företag inom kommunen.

Ansv. utgivare Karolina Johansson
Omslagsfoto Mostphotos
Layout Sofia Tjärnström

Vännäs kommun
Ö Järnvägsgatan 1
911 81 Vännäs
Tel 0935-140 00
www.vannas.se
vannas.kommun@vannas.se

Upplaga 4 300 ex
Tryck Tryckeri City i Umeå AB

EU:s avfallstrappa ska minska överanvändningen av jordens resurser

EU har beslutat om en så kallad avfallshierarki, eller avfallstrappa, som styr hur avfallet tas omhand i Sverige.

Varje svensk slänger i genomsnitt nästan ett halvt ton sopor varje år. Men allt som vi köper har skapat ännu mer avfall under själva produktionen. Det går alltså åt stora mängder material och resurser till allt som tillverkas.

Minska inköpen

Enligt avfallstrappan bör vi i första hand se till att det skapas så lite avfall som möjligt, det vill säga minimera våra inköp. Det är det bästa sättet att minska användningen av jordens resurser och påverkan på miljön. Särskilt viktigt är det att minimera mängden farligt avfall.

Återanvända

Det avfall som faktiskt finns ska vi försöka återanvända, till exempel genom att skänka bort gamla saker eller lämna dem till second hand butiker. Även pantflaskor i glas är ett exempel på återanvändning.

Materialåtervinna

När återanvändning inte är möjligt ska vi återvinna materialet. Det gör vi

bland annat med förpackningar och tidningar men också genom kompostering eller rötning av matavfall och trädgårdsavfall.

Energiutvinna

Om avfallet inte kan materialåtervinnas ska energin i avfallet utvinnas genom förbränning.

Deponera

Avfall som ska ut ur kretsloppet och som inte kan hanteras på annat sätt går till deponering.

Allt vi köper kostar i form av resurser och miljöpåverkan

Världen är begränsad. Det finns inte hur mycket material som helst. Vissa metaller håller redan på att ta slut och andra blir allt svårare att utvinna.

- Att tillverka en bärbar dator kan lämna 1 200 kilo avfall efter sig, som måste tas omhand på ett riktigt sätt för att inte skada miljön.
- Att tillverka en T-shirt ”kostar” lika mycket vatten som ryms i 10 fulla badkar.
- Att tillverka ett par jeans ”kostar” nästan 8 kilo koldioxidutsläpp.

- En vanlig tröja ”kostar” 1 kilo kemikalier som kan påverka såväl människor som miljö negativt.
- De elprodukter som svenskar köper varje år orsakar klimatutsläpp som motsvarar drygt halva biltrafiken i Sverige.
- Transporten av en liter förpackat vatten ger upphov till mer än tusen gånger större koldioxidutsläpp än samma mängd kranvatten.

Konsumera smart

Det finns smartare sätt att konsumera, som sparar både miljön och din plånbok. Här listar vi några tips:

1. Köp inte skräp, välj istället sådant som håller länge.
2. Köp begagnat.
3. Laga istället för att köpa nytt.
4. Låna istället för att äga själv.
5. Återanvänd, det du inte längre vill ha kan någon annan behöva.
6. Skala ner, lyckan finns inte i flest prylar.

Källa: www.sopor.nu

MARIA LUNDBERG
RENHÅLLNINGSAVDELNINGEN

Livsmedelskontroll – för säker och rättmärkt mat

Att du som konsument inte ska bli sjuk av maten som du äter eller av vattnet som du dricker – det är syftet med den livsmedelskontroll som miljö- och byggavdelningen genomför.

Kommunens inspektörer arbetar för att alla livsmedel som du blir serverad eller köper ska vara säkra och att du som konsument inte ska bli lurad eller vilseledd.

Uppdrag från regeringen

Kommunen har ett uppdrag från Regeringen att vara kontrollmyndighet och göra regelbundna besök hos de livsmedelsföretag som står närmast konsumenten. Besöken som kommunen gör är en del i den offentliga livsmedelskontrollen, en kontrollprocess som omfattar hela livsmedelskedjan ”från jord till bord”. Kontrollen berör även de som producerar dricksvatten. Både kommunala och privata verksamheter kontrolleras.

- Det handlar om att förebygga riskerna att folk blir sjuka eller får fel information om maten, säger Malin Holmlund, miljö- och hälsoskyddsinspektör på Vännäs kommun. Det är viktigt att vi ska kunna spåra råvaror-

na i produktionskedjan för att motverka livsmedelsfusk och stoppa försäljningen av felaktiga varor, fortsätter hon. Spårbarheten är viktig också för att livsmedelsmarknaden är global. Händelser som till exempel skandalen med hästkött i Finduslasagnen eller, nu senast, svartslakten i Polen är sådant som vi arbetar för att motverka.

Så går ett kontrollbesök till

I Vännäs kommun finns ungefär 100 verksamheter som kontrolleras regelbundet. Hur ofta verksamheterna får kontrollbesök beror på hur omfattande verksamheten är eller vad det är för typ av verksamhet.

Kontrollerna är oftast oanmälda och det kan vara allt från butiker till skolkök, restauranger och de som har egen tillverkning av lokala specialiteter som får besök av kommunen.

- Det vi tittar på vid ett besök är bland annat: att de som jobbar har tillräcklig kunskap för säker matproduktion, hygienrutiner, att verksamheten håller temperaturgränserna, att det är rent och god ordning, att maten är rätt märkt och går att spåra till ursprunget. Uppstår det något fel eller en hälsofara

så ska ett livsmedel kunna återkallas snabbt, säger Anna-Karin Löfgren, miljö- och hälsoskyddsinspektör.

Om du blivit matförgiftad

Om du misstänker att du har blivit matförgiftad på restaurang, av någon vara som du köpt eller fått otillräcklig information om innehåll av allergener, så kan du höra av dig till livsmedelskontrollen. Det går också att göra en mer formell anmälan om du har blivit sjuk.

Inom kort hoppas miljö- och byggavdelningen att det ska finnas en e-tjänst för anmälan av matförgiftning i kommunens kommande e-tjänsteportal.

Kontakt

Ring eller skicka e-post till miljö- och byggavdelningens inspektörer.

Skicka e-post till: plan.miljonamnden@vannas.se eller ring växeln på tel. 0935-140 00.

SOFIA TJÄRNSTRÖM

Rökförbud börjar gälla på fler offentliga platser

Den 1 juli i år börjar en ny tobakslag att gälla. Den nya lagen innebär bland annat att fler offentliga platser kommer att omfattas av rökförbud. Den som äger eller bestämmer över en lokal, ett utrymme eller område utomhus, där rökförbudet gäller, har ansvaret för att de som vistas där följer rökförbudet.

Satsningen på fler rökfria, offentliga miljöer kommer från ett beslut i Riksdagen. Lagändringen är ett steg i att avnormalisera rökning genom att minska den sociala exponeringen för rökning. Riksdagen hoppas att detta ska resultera i färre antal rökare.

Exempel på nya områden som kommer att omfattas av rökförbud:

- Perronger, busshållplatser och taxizoner, biljettområden och gångbanor i anslutning till spårområde.
- Uteserveringar.
- Utanför restauranger och caféer.
- Inhägnade idrottsanläggningar utomhus och området intill. Om området används till annat än idrott gäller rökförbudet även då.

- Lekplatser.
- Vid entréer till lokaler som omfattas av rökförbud, till exempel restauranger, järnvägsstationer och lokaler för hälso- och sjukvård.

Rökförbudet gäller inte bara tobaksrökningen utan även inhalering av tobak som förångats, rökning av örtprodukter, e-cigarettor med mera.

Tillsyn

Kommunen har tillsynsansvar över de rökfria miljöerna och får vägledning av Folkhälsomyndigheten.

Tillsynsmyndigheten granskar om fastighetsägare och andra ansvariga uppfyller kraven i tobakslagen.

Vill du läsa mer?

Du hittar mer information på [Folkhälsomyndigheten.se](http://Folkhalsomyndigheten.se)
Den nya tobakslagen heter: lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter.

ANNA-KARIN LÖFGREN
MILJÖ- OCH BYGGGAVDELNINGEN

Koll på radonhalten

Nu kan du få upp till 25 000 kr i bidrag när du sanerar ditt hus.

250 000 villor i Sverige har för höga halter av radon. Radon är en osynlig och luktfri gas som i värsta fall kan orsaka lungcancer.

Mät och sök radonbidrag

För höga halter av radon kan finnas i alla slags hus. Om ditt hus har mer än 200 bq/m³ kan du söka bidrag. Bidraget täcker 50 procent av saneringskostnaden upp till 25 000 kr.

Med en radonsanering får du ett friskare och mer hälsosamt hem.

Läs mer om radon och det nya radonbidraget på boverket.se.

Myter om återvinning #1

”Mitt bidrag till återvinningen är så litet att det inte spelar någon roll.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall

Dags för utsortering av matavfall

Enligt ett regeringsbeslut från 2018 (2011:927 Avfallsförordningen) är kommunerna skyldiga att tillhandahålla ett system för insamling av matavfall från hushåll och verksamheter.

Förändringen kommer att innebära att du som fastighetsägare behöver sortera ut matavfallet från det övriga restavfallet, det vill säga det du slänger i den gröna tunnan. Detta gäller från 2021, men vi kommer att införa det från 2020 i och med att vi har upphandlat ett nytt avtal.

Du kan välja att sortera ut matavfallet genom att hemkompostera, efter godkänd anmälan till Plan- och miljönämnden, eller genom att slänga matavfallet i den bruna tunnan som vi ställer ut till dig. I det senare fallet kommer du då att ha en grön och en brun tunna hos dig.

Utsorteringen kommer att börja gälla från och med 1 mars 2020 så vi är ännu bara i planeringsstadiet i detta arbete.

Myter om återvinning #2

”Soporna sorteras i efterhand, så jag kan lika gärna slänga allt i sopnedkastet.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall

Hur går insamlingen till?

Insamlingen går till så att hushållet sorterar ut matavfall i en särskild påse som läggs i den bruna tunnan. På tömningsdagen ställer du de båda tunnorna bredvid varandra och sedan töms de samtidigt med en tvåfacksbil. Matavfallet transporteras sedan till en biogasanläggning där det rötas och blir till biogas eller biogödsel.

När kommer den bruna tunnan?

Vi kommer att börja köra ut tunnorna under hösten 2019 så att dom står på plats när vi börjar insamlingen den 1 mars 2020. De kommer att vara uppmärkta på samma sätt som den gröna tunnan - med etikett och ID för respektive adress de tillhör.

Vad kommer det att kosta?

Avfallstaxan för 2020 är en av sakerna som vi arbetar med just nu. Först när dessa är klara och antagna kan vi svara på vad avgiften blir.

Vad händer nu?

I dagsläget behöver du inte göra något alls. Vi vill bara informera om att det här är på gång och vi kommer att skicka ut mer information längre fram på olika sätt - exempelvis via hemsidan, Här&Nu, informationsbrev med mera.

Du kan dock börja fundera på hur du vill sortera hushållsavfallet, det vill säga med hemkompost eller med en brun tunna för matavfallet.

Vad vill jag göra med mitt matavfall?

Från och med 1 mars 2020 kan du välja mellan brun tunna eller att kompostera själv. Redan idag kan du börja kompostera själv och det är inte svårt. Dessutom får du en näringsrik jord till rabatter och odlingar.

Det finns i princip två olika typer av kompost. För matavfall ska den vara isolerad och skadedjurs säker.

Jag vill kompostera mitt matavfall hur gör jag?

Det första du ska göra är att välja vilket komposteringssystem du vill ha. Kompostens syfte är att bryta ner matavfallet till jord utan att dra till sig skadedjur eller störa omgivningen med lukt. Det finns färdiga behållare och system att köpa, men det går lika bra att bygga själv om du är duktig.

När systemet är valt ska det anmälas till plan- och miljönämnden. Det görs enklast via kommunens blankettbank som nås via hemsidan vannas.se.

Vad kan jag kompostera?

- Matrester, råa och tillagade
- Fukt och grönsaker
- Skal inklusive äggskal
- Kaffe- och tesump
- Filterpåsar
- Hushållspapper
- Ofärgade servetter och näsdukar
- Blommor, växter och blomjord

Vad kan jag inte kompostera?

- Dammsugarpåsen och dess innehåll
- Blöjor och bindor
- Gytta och lera
- Stora mängder aska eller grillkol
- Snus och cigarettfimpar

MALIN ÖSTERLUND
MILJÖ- OCH BYGGAVDELNINGEN

RENHÅLLNINGSAVDELNINGEN

Vad får du spola ner i toastolen?

För att reningsverk, pumpar och ledningsnät ska fungera så bra som möjligt krävs att alla tänker på vad de spolar ner i avloppet.

Fel saker i avloppet kan orsaka stopp i avloppsroren/ledningsnätet och förstöra pumpar i pumpstationerna. På avloppsreningsverket kan reningsprocessen störas och i värsta fall slås ut. Om föroreningarna når vattendragen kan djur och växter ta skada.

Men vad får jag då spola ner?

Det är enkelt om du tänker på att bara spola ned kiss, bajs och toapapper.

Du får inte spola ner saker som tamponger, bindor, bomullspinnar, tandtråd, hår, kondomer, tvättlappar och hushållspapper. Det ska istället kastas i soporna (gröna tunnan).

Spola inte heller ned farligt avfall som exempelvis nagellack, oljor, färg eller förtunningsmedel. Detta ska lämnas in på Starrbergets återvinningscentral.

Medicin hör inte heller hemma i avloppet utan ska återlämnas till ett apotek.

Som du förstår kostar eventuella skador samhället onödiga summor, det blir sämre arbetsmiljö för de som arbetar på avloppsreningsverken och framför allt mår vår natur sämre.

GATU- OCH VA-AVDELNINGEN

Blomsterlupin. Foto, Mostphotos.

HAR DU SMITARE I TRÄDGÅRDEN?

Invasiva främmande arter är växter och djur som inte naturligt har funnits i Sverige, men som av olika skäl har förts hit med människans hjälp och kan sprida sig snabbt. De kan störa ekosystem, orsaka ekonomisk skada eller utgöra en hälsorisk.

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald. Problemet växer snabbt i Sverige och i världen på grund av ökad handel, fler transporter och klimatförändringar.

Trädgårdar utgör en stor spridningsrisk för invasiva främmande växter. Importerade växter kan sprida sig till i naturmiljön och konkurrera ut inhemska arter. För dig som har en trädgård finns det några saker du kan tänka på för att förhindra att det sker.

Se upp med vad det är för växter du planerar i trädgården. Blomsterlupin, jättebalsamin, jätteloka, parkslide, gul skunkkalla och vresros är exempel på arter som kan orsaka problem. Om du upptäcker att det växer invasiva arter i trädgården bör du ta bort dem så att de inte sprider sig. Men var försiktig! Risken för spridning är extra stor när de hanteras.

Tänk på att gräva upp och plocka bort alla växtdelar och att inte frön lämnas kvar. Lägg dem inte på komposten, i skogen eller bland trädgårdsavfall på återvinningscentralen. Säkrast är att se till att de förbränns. Förpacka alla växtdelar i väl förslutna genomskinliga plastsäckar och lämna

på återvinningscentralen i container för brännbart avfall.

Under oktober-april får man i liten omfattning elda torrt trädgårdsavfall på den egna tomten, under förutsättning att det kan ske utan risker för brandspridning eller olägenheter för människors hälsa.

MALIN HOLMLUND
MILJÖ- OCH BYGGAVDELNINGEN

De här växterna ska du se upp med:

Blomsterlupin: Mycket spridd i landet, men kan hejdas lokalt med ihärdiga åtgärder.

Jättebalsamin: EU-listad växt som sprätter iväg sina frön. Den är spridd i hela landet.

Jätteloka: EU-listad jättväxt som är spridd i hela landet. Har växtsaft som kan ge brännskador på huden.

Parkslide: En av de värsta och mest seglivade invasiva främmande arterna i landet.

Gul skunkkalla: En mycket invasiv, EU-listad våtmarksväxt som det fortfarande finns chans att utrota!

Vresros: Vanlig i stora delar av landet. Möjlig att bekämpa när den är liten.

Mer info om invasiva, främmande arter finns på naturvårdsverkets hemsida www.naturvardsverket.se.

Information om sophämtningen

Vill du byta storlek på din soptunna?

Har familjen blivit större eller kanske mindre? Då kan det vara läge att byta storlek på soptunnan. En gång per tolv månader har du möjlighet att gratis byta storlek på din soptunna. Men gör du det oftare än så, tar vi ut en administrativ avgift enligt beslutad taxa.

Så om du vill byta storlek - kontakta oss via mejl eller telefon så kommer vi ut och byter ut din nuvarande tunna mot en större eller mindre samt ändrar ditt abonnemang.

Har din soptunna gått sönder?

Om din soptunna har gått sönder, ring eller mejla oss så skickar vi ut personal som lagar den.

Om den har gått sönder genom olyckshändelse vid tömning eller normalt slitage så lagar eller byter vi ut den kostnadsfritt.

Hur gör jag för att tömningen ska fungera så smidigt som möjligt?

- Paketera avfallet väl innan det läggs i tunnan.
- Ställ gärna ut tunnan dagen innan eftersom tömningen sker någon gång mellan klockan 6.00 och klockan 22.00. Då slipper du missa tömningen om bilen kommer tidigt.
- Dra fram tunnan, ställ den med locköppningen mot vägen och se till att locket är stängt.
- Där trottoar finns, ska tunnan stå vid trottoarkanten mot vägen.
- Placera tunnan så att det är minst 50 centimeters fritt utrymme runt den.
- Ställ tillbaka tunnan så snart den är tömt.

Sophämtning med dragavstånd

En del flerfamiljshus har köpt tjänsten dragavstånd. I de fallen kliver sopchauffören ur bilen, hämtar tunnorna från soprummet/uppställningsplatsen och drar fram tunnorna till bilen så att de går att tömma. Därefter ställer chauffören tillbaka tunnorna.

Det som är viktigt att komma ihåg för er som har den här tjänsten är att det inte får vara något i vägen när det är tömningsdag - exempelvis snöhögar eller bilar som parkerar framför soprummet. Då kommer tunnorna inte att bli tömda.

Har inte soptunnan blivit tömd?

Om din tunna inte har blivit tömd på ordinarie tömningsdag, trots att du har ställt ut den före klockan 6.00 och inte dragit in den före klockan 22.00, vill vi att du kontaktar oss via e-post eller telefon redan dagen därpå.

Ibland glömmar man att ställa ut tunnan och om du har gjort det så kan du beställa en extratömning mot en framkörningsavgift på 400 kronor och en tömningsavgift som är beroende på vilken storlek du har på tunnan. Du kan även välja att köpa en kupong av oss för att få skicka extrasäckar vid nästa tömningstillfälle (80 kronor per säck). Priserna är inklusive moms och enligt 2019 års taxa.

Har soptunnan bara blivit halvtömd?

Ibland töms inte soptunnan helt och hållet och det beror oftast på att det är något i tunnan som gör att soporna har fastnat. Soporna kan ha frusit fast eller så har något kilat fast i tunnan.

Fastfrusna sopor

Under vinterperioden är det vanligt att soporna fryser fast i soptunnan, vilket i sin tur ofta leder till att inte hela tunnan töms. Att soporna fryser fast beror oftast på att påsarna är blöta eller att det har runnit ut vätska ur soppåsarna. Titta därför till tunnan inför tömning och försök peta loss de påsar som

frusit fast på tunnans botten eller på sidorna. Det är du som fastighetsägare som är ansvarig för att soporna inte sitter fast i tunnan. Det ingår inte i chaufförens uppgift att lossa det som eventuellt har fastnat eller frusit fast.

För att minska risken för fastfrysning kan du:

- använda dubbla soppåsar
- lägga tidningspapper i botten av tunnan
- hålla tunnan ren - en ren tunna minskar risken för fastfrysning

Överfull tunna

Tryck inte ihop soppåsarna för hårt i tunnan om du har mycket sopor inför en tömning. Då finns en stor risk att tunnan inte blir helt tömd eftersom påsarna kan kila fast i tunnan. Om inte alla sopor ryms i tunnan - köp i stället en kupong av oss för att få skicka extrasäckar.

Hur blir det med viktavgiften när tunnan har blivit halvtömd?

Du betalar för de sopor som hamnar i sopbilen. Sopbilen väger tunnan både när den lyfts upp och innan den ställs ner igen. Det betyder att det är bara det som ramlar ur tunnan som registreras och det är den vikten som sedan kommer på fakturan.

Vad får jag slänga i soptunnan?

Du får bara slänga brännbara sopor i tunnan. Du får till exempel inte slänga glas, metall, elektronik eller farligt avfall. Om chauffören upptäcker det i din tunna så kommer den inte att tömmas.

RENHÅLLNINGSAVDELNINGEN

KOMMUNENS ÅTERVINNINGSCENTRAL, STARRBERGET

På återvinningscentralen kan hushållen exempelvis lämna trädgårdsavfall, farligt avfall, elektronikaavfall, gamla kastruller och trasiga möbler - det är en service som ingår i renhållningsavgiften. Det insamlade materialet tas sedan om hand av oss för att transporteras vidare för återanvändning, materialåtervinning, energiåtervinning eller deponering.

För att det ska vara så enkelt som möjligt både för dig som kommer för att lämna avfall och för personalen som ska visa dig var du ska kasta avfallet, rekommenderar vi att du sorterar det du ska slänga redan när du lastar det i bilen eller på släpvagnen. Tänk på att alltid använda genomskinliga säckar så att det tydligt syns vad som finns i dem.

Titta gärna igenom vår sorteringsvägledning som finns på kommunens hemsida: www.vannas.se/renhallning, så ser du vad du får lämna på återvinningscentralen.

Har du utedass?

Nu kan du köpa latrintunnor på Starrbergets återvinningscentral för 350 kronor per styck. I priset ingår plastkärlet, mottagning/inlämning och behandling. Den fyllda latrintunnan lämnas sedan in på Starrberget. Tunnan ska endast användas till latrin i form av urin, avföring och

toalettpapper, alltså detsamma som får spolas ner i en vanlig vattentoalett. Felaktigt innehåll ställer till med problem för personalen som arbetar med tömningen, reningsverkets processer och inte minst vår miljö!

Plastpåsar och plastsäckar får inte användas eller läggas i latrintunnan. Felaktigt innehåll i tunnan kan nämligen fastna när latrin sedan pumpas in i reningsverket.

Öppettider maj-oktober:

Måndag	kl. 8-15
Tisdag	kl. 12-19
Onsdag	Stängt
Torsdag	kl. 12-19
Fredag	kl. 8-15
Lördag	kl. 10-14
Söndag	Stängt

Myter om återvinning #3

”Energiåtgången för att transportera förpackningarna och tidningarna äter upp miljönyttan.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall

Öppettider november-april:

Måndag	kl. 8-15
Tisdag	kl. 12-19
Onsdag	Stängt
Torsdag	kl. 12-19
Fredag	kl. 8-15
Lördag	Stängt
Söndag	Stängt

Röda helgdagar, julafton, nyårsafton och midsommarafton håller Starrbergets Återvinningscentral stängt.

Har du frågor om vad du kan lämna på återvinningscentralen?

Ring då till personalen på Starrberget.
Tel: 070-378 89 04 eller 070-378 01 95
E-post: starrberget@vannas.se.

RENHÅLLNINGSAVDELNINGEN

Myter om återvinning #4

”Mjölk-, fil- och juiceförpackningar går inte att återvinna eftersom att de består av fler olika material.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall

VARFÖR SKA JAG SORTERA OCH ÅTERVINNA?

Dina sopor kan innehålla både farliga och värdefulla ämnen. Genom att sortera kan vi skydda oss och spara en massa resurser. De farliga ämnena tas då om hand på ett säkert sätt så att människor och miljö skyddas.

När man håller isär olika material kan det mesta också återvinnas så att det kan bli nya produkter. Vi sparar energi och naturresurser genom att använda materialen flera gånger.

Sopsortera – för miljö och människa

Sopsortering är en del av EU:s plan för hur vi ska hantera vårt avfall så att miljö och människor inte kommer till skada. Och genom att sortera soporna minskar dessutom det avfall som riskerar att hamna på deponi. Dessutom är det faktiskt också ett lagbrott att inte sortera sina sopor.

Skräp som slängs i naturen eller på gatan riskerar att läcka farliga ämnen. Det mesta tar också väldigt lång tid att bryta ner. Här är några exempel:

- Glas – 1 miljon år
- Plast – 450 år (då återstår ändå skadliga mikrobitar av plast)
- Aluminium – 200-500 år
- Plastbestruket papper – 5 år
- Fimpar – 1-5 år
- Papper – 6 månader

Källa: www.sopor.nu

Det är enkelt att sortera

Att sortera är en enkel sak att göra för miljön. Eftersom vi har vikttxa i Vännäs (det vill säga, du betalar för vikten på de sopor du skickar i soppunnan) så kan du även påverka din avgift om du sorterar undan alla förpackningar och annat som inte ska läggas i din soppåse.

Farligt avfall är, precis som namnet säger, så farligt att det måste tas om hand och behandlas separat för att undvika skaderisker i vår miljö. Det

avfallet får därför inte slängas i din soptunna utan det ska sorteras ut och lämnas på Starrbergets återvinningscentral.

Exempel på farligt avfall är: oljerester, lösningsmedel (tinner, lacknafta etc), nagellack, färgrester, starka rengöringsmedel, limrester, bekämpningsmedel, kvicksilvertermometrar med mera. Innan du lämnar ditt farliga avfall på Starrberget måste det vara uppmärkt så att vår personal får veta vad det innehåller.

Återvinningsstationer – sortering av förpackningar

1994 införde Regering och Riksdag förordningen om producentansvar för förpackningar och returpapper (tidningar). Det innebär att alla som tillverkar, importerar eller säljer förpackningar eller förpackar varor ansvarar för att förpackningarna samlas in och återvinns. Förordningen innebär också att hushållen är skyldiga att sortera ut förpackningar och tidningar från sitt hushållsavfall.

I Vännäs finns det 8 återvinningsstationer och de ägs och sköts av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI). Det som lämnas hit återvinns till nya saker. Därför gör du mer miljönytta om du lämnar papper och förpackningar här än om du kastar det hemma i din gröna soptunna.

Ägare till FTI är de fyra materialbolagen Plastkretsen, Metallkretsen, Returkartong och Pressretur. Dessutom finns Svensk Glasåtervinning med genom ett avtalat samarbete.

Det här får du lämna på återvinningsstationen

- *Pappersförpackningar* som är gjorda av papper, kartong och wellpapp. Har du burit dit det i en pappersbärkasse så lägger du även den i denna behållare. Du får inte slänga kuvert, post-it-lappar och andra pappersprodukter som inte är förpackningar.

- *Plastförpackningar* som är gjorda av hård eller mjuk plast. Kom ihåg att tömma din påse med plastförpackningar inuti behållaren så att de lägger sig var för sig. Det underlättar senare i återvinningen.

Ta av lock och korkar från burkar och flaskor och lägg dem var för sig, men korken på exempelvis tandkrämstuben kan sitta kvar för att undvika kladd.

Sorteringstips!

Är påsar med ett aluminiumskikt på insidan en plast- eller metallförpackning?

Knyckla ihop påsen. Behåller den formen sorteras den som en metallförpackning, vecklar den ut sig igen sorteras den som plastförpackning.

Hur gör jag när förpackningen består av mer än ett material?

Skilj dom åt om det är möjligt. En glasburk med metallock är enkelt att ta isär, medan sprayburkens pump brukar vara svår att få bort. Låt den då sitta kvar. Om en förpackning består av flera materialslag som inte kan separeras, ska den sorteras efter det viktiga materialet.

Aktuella sorteringsguider med mer information och fler exempel hittar du på www.ftiab.se/sortering.

Myter om återvinning #5

”Det är ingen vits att sortera färgat och ofärgat glas. Lastbilen lägger ändå allt tillsammans.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall

Du får inte slänga plastleksaker, plastmöbler, tandborstar, diskborstar och andra plastprodukter som inte är förpackningar. Returflaskor i plast lämnas mot pant i butik.

- *Metallförpackningar* är till exempel konservburkar, kapsyler, lock, folie till yoghurtburkar. Vi sparar massor av energi genom återvinning av stål- och aluminiumförpackningar.

Du får inte slänga värmeljuskoppar, marschaller, gravljus och dylikt. Du får inte heller slänga burkar med färg- och limrester kvar, det lämnas in som farligt avfall på Starrbergets ÅVC. Även annat i metall som inte är förpackningar ska lämnas på Starrberget. Returburkar av metall lämnas mot pant i butik.

- Glasförpackningar är burkar och flaskor. Lagg färgat och ofärgat glas i respektive behållare. För att kunna återvinna glas måste det sorteras i två grupper - färgat och ofärgat.

Du får inte slänga dricksglas, fönsterglas, speglar, porslin, keramik och övriga glasprodukter som inte är förpackningar. Du får inte heller slänga glödlampor bland glasförpackningarna utan de ska lämnas in som elavfall antingen i behållaren för småel (ELIS) som finns på några av våra återvinningsstationer eller på Starrberget.

- *Tidningar* är dagstidningar, tidsskrifter, kataloger, reklamblad, skriv-/ritpapper, pocketböcker. Nio av tio tidningar återvinns och blir till en viktig råvara för de svenska pappersbruken.

Du får inte slänga kuvert, postit-lappar och inbundna böcker, det ska du i stället slänga i din egen gröna tunna.

Vad händer med det jag lämnar på återvinningsstationen?

Från återvinningsstationen körs materialet till uppsamlingsställen där transporten samlar på sig större mängder innan den går vidare till sorteringsanläggningar och/eller återvinningsanläggningar.

Plast blir möbler och påsar

Ju fler plastförpackningar som återvinns, desto mindre olja behövs i tillverkningen av nya plastprodukter. Av hårda plastförpackningar tillverkas bland annat blomkrukor, delar till fordonsindustrin, byggindustrin, och många andra plastprodukter (murbbrukshink, plastmöbler, mjuk gatsten). Ett ton hårda plastförpackningar kan återvinnas till 84 000 blomkrukor.

Mjuka plastförpackningar återvinns huvudsakligen till nya sopsäckar, bärkassar och kabelskydd.

Papper blir papper blir papper

Pappersfibrer är så starka att de tål att återvinnas fem till sju gånger utan att styrkan försvinner. Använda mjölkpaket och sockerpåsar blir genom återvinningen till nya förpackningar, till exempel pizzakartonger eller pastapaket. När fibrerna sedan är utslitna är de fortfarande ett värdefullt bränsle.

Metall blir nya motordelar

Stål och aluminium kan återvinnas hur många gånger som helst utan större kvalitetsförlust. Stålet sorteras bort från aluminiumet bland annat med hjälp av magneter.

Vid omsmältning av insamlade stålförpackningar sparas 75 procent av energin som behövs för att framställa stål från järnmalm.

Aluminium smälts ned och gjuts till aluminiumtackor som används som ny råvara för till exempelvis motordelar. Metallen kan användas om och om igen och hela 95 procent av energin sparas.

Gammalt glas blir nytt glas

Glas går att återvinna hur många gånger som helst utan att kvaliteten försämras. När återvunnet glas används som råvara krävs 20 procent mindre energi jämfört med ny råvara.

Cirka 40 procent av det återvinningsbara glaset används för tillverkning av nya flaskor och lika mycket går åt vid tillverkning av byggnadsisolerings. Resterande del, cirka 15 procent, exporteras.

Gamla tidningar blir nya tidningar

Pappersfibern kan återvinnas max fem till sju gånger innan den är utsliten och förbränns. Sorteringsanläggningarna grovsorterar bort det som inte är tidningar innan de skickas vidare till ett pappersbruk. Returpappret genomgår en process där trycksvärtan tas bort och pappret blir till massa. Pappersmassan formas sedan till nytt papper i pappersmaskinen.

Efter tillverkningen rullas pappret upp på stora rullar, som sedan skärs ner till mindre rullar som levereras till tidningstryckerier och på så sätt blir nya tidningar. En viss del av de insamlade tidningarna återvinns till hushålls- och toalettpapper.

Energibesparingen vid användning av returfibrer (återvinning) är 70 procent jämfört med användning av ny fiber vid tillverkningen.

Läs gärna mer om återvinningsprocessen på www.ftiab.se.

RENHÅLLNINGSAVDELNINGEN

Småel (ELIS)

Vännäs kommun har ställt ut vita behållare där du kan slänga småel som inte längre fungerar – till exempel hårtorkar, mobiler, kablar, lysrör, batterier, glödlampor. Större elprylar lämnar du även fortsatt på Starrberget. Du hittar ELIS på återvinningsstationerna vid Coop Vännäs, Gulf, Tväråbäck samt vid Coop Vännäsby.

Myter om återvinning #6

”I Sverige finns gott om skog, därför behöver vi inte återvinna papperförpackningar och tidningar.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall

HAR DU ETT GRÖNT AVLOPP?

Det är ditt ansvar att ha ett fungerande avlopp som inte belastar miljön i onödan. Ta hjälp av punkterna nedan för att avgöra om ditt avlopp är godkänt (grönt) eller om det är dags att förbättra (gult eller rött)!

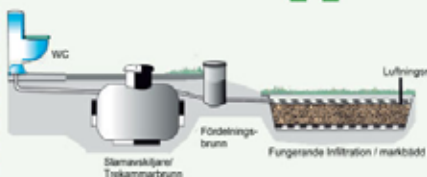
Om du har ett grönt avlopp har du ett bra avlopp. Bra! Då behöver du inte göra några åtgärder i dagsläget. Om ditt avlopp är gult eller rött – fundera på

vilken förbättring du behöver göra och ta kontakt med oss på miljö- och byggavdelningen. Innan du bygger nytt avlopp måste du söka och invänta tillstånd från plan- och miljönämnden.

Mer information och tips om avlopp hittar du på vår hemsida vannas.se och på avloppsguiden.se.

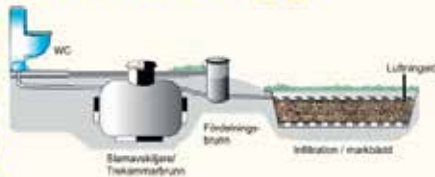
ANNA HARTVIK
MILJÖ- OCH BYGGAVDELNINGEN

Grönt avlopp

- Slamavskiljare/3-kammarbrunn ansluten till en nyare fungerande infiltration eller markbädd.
- Annan godkänd anläggning, t ex WC med extremt liten spolvattenmängd ansluten till slutna tank.
- Anläggningen har skriftligt tillstånd från kommunen.

Gult avlopp

- Anordningen ansluten till infiltration eller markbädd med dålig genomströmning.
- Anläggningen är äldre än 20 år.

Rött avlopp

- Anordningen saknar tillstånd.
- Slamavskiljare (1, 2 eller 3-kammarbrunn) som saknar efterföljande rening, avloppsvattnet leds till dike, å, täckdike/dräneringsrör eller stenkista.

Kontakta oss!

Gatuavdelningen samt Renhållningsavdelningen:
soporochvatten@vannas.se

Miljö- och byggavdelningen:
plan.miljonamnden@vannas.se

Växel: 0935-140 00

SEE-hållbarhetsvecka
16-22 september 2019

Myter om återvinning #7

”Det är ingen idé att sortera, allt blandas ju ändå bara ihop.”

Få rätt information under ”frågor & svar” på: www.ftiab.se/hushall